

Naxçıvan Muxtar Respublikası Azərbaycanın qədim bölgələrindən biridir. Özünəməxsus iqlimi, coğrafi mövqeyi, mədəniyyəti, tarixi - memarlıq abidələri və təbiəti ilə ön plana çıxır. Bununla yanaşı, Naxçıvan, arxeoloji və tərəqqi edən bölgələri ilə də məşhurdur. Bu unikal şərait Naxçıvanı turizm mərkəzi halına gətirir və bir çox turistləri bu bölgəyə çəkir. Bəs Naxçıvan turizmi üçün tarixi və əhəmiyyətli turistik məkanlar hansılardır? Və onlar hansı kateqoriyalara ayrılır?
SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb.

Müalicə turizmi

Duzdağ Müalicə Mərkəzi, Azərbaycanın Naxçıvan Muxtar Respublikası içində yerləşir və bölgədə sağlamlığın qorunması üçün

əhəmiyyətli bir rolunu ifadə edir. Mərkəz, müasir tibbi texnologiyalara və peşəkar heyətə sahibdir. Naxçıvanın idarəetməsi, Duzdağ Müalicə Mərkəzi vasitəsilə əhalinin sağlamlığının təminatına və müalicə xidmətlərinə geniş mövcudluq və yüksək keyfiyyət təmin etməyə nail olmağı hədəfləyir.

Mərkəzin əsas fəaliyyət sahələri arasında tibbi müayinələr, xüsusi xidmətlər, peşəkar konsultasiyalar və müalicə planlaması yer alır. Duzdağ Müalicə Mərkəzi, həm də ətraflı diaqnostika, laboratoriya tədqiqatları və tibbi avadanlıqla təchiz edilmişdir.

Bu müalicə mərkəzinin mövcud imkanları və təchizatı ətrafında sosial və tibbi inkişafın dərinləşdirilməsi, əhalinin sağlamlığının artırı-

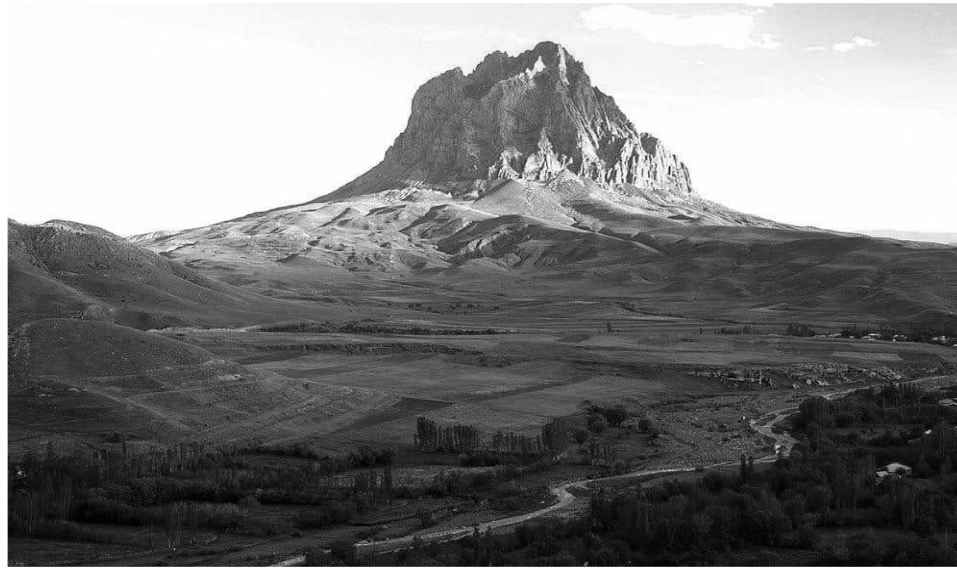
rılması və tibbi sahədə təcrübələrin artırılması üçün əhəmiyyətli bir resurs olduğunu söyləyə bilərik.

Bu mövzu haqqında Turizm eksperti Natiq Paşayev SİA-ya verdiyi açıqlamada bildirdi ki, Duzdağ müalicə mərkəzinə turist axını olduqca çoxdur:

"Naxçıvanda yerləşən Duzdağ müalicə kompleksində olan və duzdan hazırlanan sularla gələn qonaqların maraqlarını cəlb etdikləri üçün buraya turist axını hər mövsümdə özünü göstərir. Burada turistlərə müxtəlif qonaqlama variantları təklif edilir. Otellərə və xidmət çeşidinə görə isə qiymətlər dəyişir. Qeyd etmək lazımdır ki, qiymətlər sezona uyğun təklif olunur. Hazırda qiymətlər 1 böyük və 1 uşaq üçün 7 gün 8 gecə 595 AZN-dir. Bu qiymətə isə hava limanı transferləri, Duzdağ oteldə qonaqlama, həkim müayinəsi, mağarada qonaqlama, 3 dəfə qidalanma və otele fəaliyyətlərindən yararlanmaq (SPA FİTNESS...) imkanları daxildir. 2 böyük və 1 uşaq üçün isə qiymət 840 AZN-ə qalır".

Tarixi - mədəni turizm

Naxçıvanın Turizm potensialı: İnkişaf perspektivləri və tədbirlər

Naxçıvanın turizm potensialından danışdıqda ilk başda onun özünəməxsus tarixi-mədəni irsi ön plana çıxır. Bu torpaqların tarixi ən azı 3000 il bundan əvvələ qaydır. Burada bir çox tarixi abidələr, məbədlər və memarlıq kompleksləri mövcuddur. Dünya memarlığının incisi hesab oluna biləcək tarixi memarlıq abidələrinə Yusif Küseyir oğlu tür-

bələri, Naxçıvan qala abidəsi, Qarabağlar Memarlıq Kompleksi, "Xanəgah" Abidə Kompleksi və çox vaxt turistlərin axınına məruz qalan Məminə Xatun Türbəsinə sadalamaq olar.

Məminə Xatun türbəsi Azərbaycanın ən məşhur və müqəddəs strukturlarından biridir. Türbə heyranedicili memarlıq quruluşuna malikdir. Səkkizguşəli günbəzlə bəzədilən bu memarlıq abidəsi üzərinə yerləşdirilən bəzədilmiş ağac formadakı iki minarə türbəyə özünəməxsus görkəm verir. Bu minarələr İran Azərbaycanının mədəniyyət və memarlığını Naxçıvan bölgəsinə daşıyan mühüm elementlərdir. Türbənin içində, mozaika ilə bəzədilmiş Məminə Xatunun türbəsi yerləşir. Gözə naxış və rənglərlə işlənmiş mozaika İslam sənətinin mühüm nümunəsini təmsil edir. Bundan əlavə, türbənin içində ziyarətçilərə ibadət imkanı təklif edən yerlər də mövcuddur.

12-ci əsrdə Nizam əl-Mülkün hakimiyyət dövründə yaşamış Məminə Xatun, Atabey Şəmsəddin Eldənizin yoldaşı olmuşdur. Ölümündən sonra onun xatirəsini yaşatmaq və ehtiramla anmaq üçün bu məqbərə inşa edilmişdir.

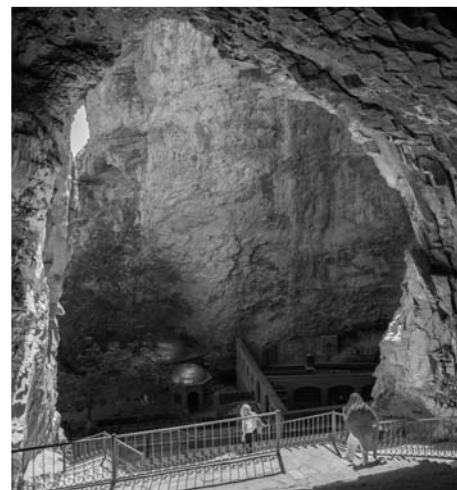
Həmçinin, məqbərə Azərbaycanın mədəni və tarixi irsinin bir hissəsidir. Bu bölgə tarixi boyu müxtəlif sivilizasiyalara ev sahibliyi etmişdir və bu da Məminə Xatun türbəsi bu zəngin keçmişə əks etdirir. Nəticədə Məminə Xatun türbəsi, Azərbaycanın ən mühüm mədəni və dini tikililərindən biridir. İncə turizmi baxımından da böyük əhəmiyyətə malik olan bu türbə, tarixi və mədəni irsimizin bir hissəsidir.

Kənd-yaşıl turizmi

Böyük şəhərlərdən və xaricdən gələn insanların sadəcə bir kənd evində istirahət etmək arzularını hər zaman olur. Kənd turizmi adlanan bu turizmin məhz yerləşmə obyektini kənd evləridir. Artıq insanlar şəhərin ab-havasından əziyyət çəkib məhz bu kənd evlərinə üz-

tuturlar. Muxtar Respublikanın mövqeyi, inzibati ərazisi bu baxımdan böyük potensiala malikdir. Bu potensialı artıran ən mühüm obyektlərdən biri Şahbuz rayonunun eyniadlı kəndində fəaliyyət göstərən Ağbulaq İstirahət Mərkəzidir. Bu istirahət mərkəzi: Azərbaycanın turizm güzəhdindəki incilərdən biridir. Azərbaycanın təbiət baxımından zəngin ərazilərindən biri olan Ağbulaq, şəhərdən uzaq, təbii gözəllikləri ilə məşhur bir istirahət mərkəzidir. Şimalda yerləşən bu gözəl ərazi, təbiət dostları və səyahət sevrələri üçün ən maraqlı tətill mövsümlərindən birinə çevrilmişdir.

Ağbulaq İstirahət Mərkəzi, şəhərin səsküylə tələbatından uzaq və sakit bir mühitdir. Əyləncə və istirahət imkanları Ağbulaq İstirahət Mərkəzi ilə məhdud deyil. Burada çimərlik sahələri, piknik əraziləri, yürüş parkurları və su əyləncələri üçün təyin olunmuş yerlər mövcuddur. Mərkəzdə təşkil edilən müxtəlif tədbirlər və festivallar, əyləncəli və maraqlı

bir tətill keçirmək istəyənlər üçün ideal bir imkan təşkil edir.

Ağbulaq İstirahət Mərkəzi, yerli və xarici turistlərin marağını cəlb etməkdədir və regionun turizm potensialını artırmağa nail olur. Bu təbii cənnət, sürətli şəhər tempindən qaçmaq və təbiətdən zövq almaq istəyənlər üçün mükəmməl bir tətill məkanı olaraq tanınmağa davam edir.

Dini-ziyaret turizmi

Naxçıvan, zəngin tarixi və mədəniyyəti ilə tanınan bir region olduğu üçün dini ziyarət turizminin də böyük potensialı var. Şəhərlərdə və ətraf ərazilərdə bir çox dini məkan və abidələr tapa bilmək mümkündür. Turizmin inkişafına təsir göstərən, mühüm faktorlardan olan dini ibadətqahlar və abidələr turistlərin marağı dairesini əhatə edən məkanlardır. Naxçıvan Muxtar Respublikası öz dini ziyarətqahları ilə ön plana çıxır. Burada mövcud olan dini obyektlərdən ən mühümü isə müqəddəs Quranı Kərimin "Əl-Kəhf" surəsində haqqında bəhs edilən Əshabi-Kəhf ziyarətqahıdır. 2004-cü ildən "Əshabi-Kəhf Ziyarətqahı" Dini-Mədəni Abidə Kompleksi

adı altında fəaliyyət göstərən ziyarətqahda ziyarətçilər üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Her il buraya on minlərlə insan ziyarətə gəlir.

Əshabi-Kəhf ziyarətqahının tarixi miladi əsrin III-IV minilliyinə qədər uzanır. Bu ənənəvi məkan, müstəqil bir şəxsiyyət kimi, müxtəlif dövrlərdə müxtəlif mədəniyyətlər tərəfindən istifadə edilmişdir. Arxeoloji qazıntıların zamanı tapılan əsrlərlə əvvəlki abidələr və qəbir yerləri, Əshabi-Kəhf ziyarətqahının müxtəlif tarixi dövrlərdə əhəmiyyətli bir məkan olaraq fəaliyyət göstərdiyini təsdiqləyir.

Ziyarətqahın əsas hissələrindən biri Əshabi-Kəhf mağarasıdır. Bu mağara, təqribən 300 metr uzunluğunda və müxtəlif bölmələrdən ibarətdir. Mağara, qarğıdalı və səki dağlarının altında yerləşir və insanların burada yaşamağa başladığı neolit dövründən bu günə qədər fəal olmuşdur. Əshabi-Kəhf mağarasının içində tapılan arxeoloji tədqiqat nəticəsində, bu mağaranın təqribən 7000 il əvvəl insanların yaşadığı bir məkan olduğu müəyənənmişdir.

Əshabi-Kəhf ziyarətqahında yerləşən digər bir əsas abidə də Əshabi-Kəhf məscidi-dir. Məscid, VII əsrdə tikilmişdir və müasir görünüşü ilə ziyarətçiləri gözəlləyən bir abidə kimi qarşılayır. Məscidin memarlığı, Əshabi-Kəhf ziyarətqahının dini və mədəni ənənələrinin möhkəmlənməsində rol oynamışdır.

Aydın olur ki, Əshabi-Kəhf ziyarətqahı, Azərbaycanın və regionunun tarixi və mədəniyyət varlığı üçün əhəmiyyətli bir məkan olmağa davam edir. Ziyarətqah, təbii gözəllikləri, tarixi ənənələri və dini mədəniyyəti bir araya gətirərək turistlər və tədqiqatçılar üçün maraqlı bir təcrübə təmin edir.

Zəngəzur Turizmi

Naxçıvan Zəngəzur dəhlizi, əsasən, iqtisadi, siyasi və mədəni sahələrdə bir birləşdirici və əlaqə yaratmaq üçün strateji bir mövqə əldə edir.

Bu dəhlizin ətrafında tarix boyunca müxtəlif imperiyaların hakimiyyətində olmuşdur, amma Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi birləşməsindəki rolu və strateji əhəmiyyəti daima öz əlamətlərini saxlamışdır. Naxçıvan Zəngəzur dəhlizi, regional əməkdaşlıq və əlaqələrin gücləndirilməsi üçün əhəmiyyətli bir potensiala sahibdir.

Zəngəzur dəhlizi ilə birlikdə Qarabağın ərazisi, bölgədəki turizm potensialını bir araya gətirən əhəmiyyətli məkanlardır. Zəngəzur dəhlizi, Azərbaycan və Ermənistan arasında strateji bir əhəmiyyətə sahibdir və bu ərazidə turistlərə tarixi və təbii zənginliklər təklif edir. Qarabağ isə tarixi və mədəni güzgüsü ilə tanınan bir bölgədir. Bu iki ərazilərin birləşdirilməsi, Azərbaycan turizmi üçün tərəqqi yarada biləcək bir hadisədir.

Turizm eksperti Rəhman Quliyev: "Bu gün Azərbaycanda ictimai asayişin yüksək səviyyədə qorunub saxlanılması, sabitlik, əmin-amanlıq turizmin davamlı və dayanıqlı inkişafına əsas verən amillərdəndir. Bu gün dünyada baş verən siyasi qalmaqallar, siyasi krizislər, müharibələr dünya turizmini ciddi təhdidlər qarşısında qoyub. Azərbaycanın 20% -dən çox ərazisinin 30 illik işğalı dövründə də atəşkəs rejimi olmasına baxmayaraq müstəqil olaraq cəbhə boyu atəşkəsin pozulması Azərbaycana gələn turistləri narahət etməyə bilməzdi. Əlbəttə ki, bu başa düşülən idi. Artıq biz o günləri geridə qoyduq, Qarabağda 4 böyük beynəlxalq hava limanı tikildi. Bu aeroportlar Zəngilan, Qubadlı, Şuşa, Xankəndi, Laçın, Kəlbəcər, Xocalı və ətraf rayonlara qayıdacaq sakinlərə xidmət edəcək, eyni zamanda, xarici turistlər üçün də Qarabağ səfər etmək daha əlçatan olacaq. Yaxın 5 ildə Qarabağ bölgəsində termal xarakterli sanatoriyaaların tikilib istifadəyə verilməsini zəruri hesab edirəm. Çünki Qarabağın havası suyu müalicəvi əhəmiyyətli florası buna böyük imkan yaradır. Biz Qarabağ sanatoriyaalarını beynəlxalq turizm sərgilərində böyük formata sərğiləməli, reklam etməli və Qarabağ dünyaya şəfa ocağı kimi tanıtmalıyıq.

Dağ xizək komplekslərinin də Kəlbəcərdə, Zəngilanda yaradılmasının böyük əhəmiyyəti ola bilər, çünki burada adı çəkilən rayonların dağ relyefləri də tam uyğun gəlir".

Özləm Quliyeva